

"למה לא כל יום שבת?"

קידוש והבדלה - את מה ואיך אנחנו מקדשים?

מבוא

| ערב שבת | נתן יונתן

תָּלַם אַחֲרוֹן וְחִשֵּׁף בְּגָנָה,
הַיּוֹם אָמַר אֶת סוֹף הַמִּנְגִּינָה.
עָרַב חֲרִישֵׁי חֲתָם אֶת הַתְּמוּנָה,
בֵּין אֹר לְחִשְׁךְ נָחָה הַשְּׂכוּנָה.
דִּיג אָסַף חֲכָה אַחֲרוֹנָה,
הִנֵּה כָּבֵר יוֹם שְׁשֵׁי פָנָה.
שׁוּקֵי הָעִיר, כְּנִפֵי הַיּוֹנָה
לְבָשׁוּ כְּתַנְתְּ לְבָנָה.
הַשְּׁלַחֵן מוֹכֵן וְנֹאסְפוֹ כָּלָם,
נִרוֹת דּוֹלְקִים עִם יַיִן וְחֻלָּה
יוֹם עֵמֶל כָּלָה, וַיְמָה שְׁלֵא נְשָׁלָם
אוֹלֵי נִתְחִיל מְחָר מֵהַתְּחָלָה.

נסו לדמיין טקס שבועי קבוע שגורם לנו לעצור ולהעריך את מה שיש לנו ואת מה שעשינו והישגנו בשבוע שחלף. טקס המאפשר למקד את תשומת הלב לקראת השבוע החדש. חשבו כמה עוצמה תהיה לכך שאותו אירוע יחזור מדי שבוע, ונדע לצפות לו ולתכננו. ההוגה אברהם יהושע השל קרא למרחב המקודש של השבת 'ארמון בזמן'.

במסגרת מערך השיעורים נייחד זמן ומחשבה למענה על מספר שאלות: כיצד ומתי נכנסים לארמון השבת? מתי וכיצד יוצאים ממנו? כיצד הופכים מרחב של זמן ל'קידוש'? מהי אותה קדושה? ננסה לתת מענה באמצעות שיח רעיוני ומעשי על **קבלת השבת וההבדלה**. נתייחס לשני הטקסים הללו כנקודות מוצא לבירור המחשבות והמעשים שלנו בשגרה, בכדי להיות בני ובנות אדם טובים ומייטיבים יותר.

המהלך המוצע בנוי באופן מודולארי, כך שניתן לבחור במה להתמקד מתוך ארבע התחנות המוצעות במערך, או לתכנן עיסוק מעמיק יותר.

מטרות המערך

- 1 העמקת ההיכרות עם הרעיונות שמאחורי המושגים: 'קידוש', 'הבדלה', 'כניסת וצאת השבת' וחיבורם לחיינו
- 2 העמקת חיבור רגשי אל חווית השבת האישית, המשפחתית והקהילתית
- 3 פיתוח חשיבה ביקורתית בעקבות לימוד מגוון מקורות
- 4 "מהלכה למעשה" - התנסות בלימוד שמביא לידי ביטוי פעולה טקסית בבית, בכיתה או בקהילה

ציוד דרוש

- כלי כתיבה
- נספחים מודפסים לפי הצורך
- אמצעי הקרנה ושמע

מהלך השיעורים

א. פעילות פתיחה

1 נחלק את התלמידים לשתי קבוצות. נסביר: קבוצה אחת תתאר את רגעי 'כניסת השבת' ותחושת סוף-השבוע שלהם/ן, וקבוצה שנייה תתאר את רגעי 'יציאת השבת' וסיום סוף-השבוע שלהם/ן. נסו להסביר ל"יצור מעולם אחר" שמגיע ולא שמע מעולם על השבת מה אנחנו עושים/ות, מה קורה לנו ומה הפעולות שאנו עושים/ות ברגעי המעבר האלו?

בהתאם לאופי הכיתה בחרו אחת משתי האפשרויות המתודיות הבאות: כתיבת תסריט או תכנון הצגה בפנטומימה. ניתן לעבוד לבד, בזוגות או בקבוצות קטנות.

נציע להיעזר בשאלות המנחות הבאות:

- ❓ באיזו שעה מתחילים/ות להרגיש את הכניסה או היציאה של השבת? מה גורם להרגשה הזו?
- ❓ אילו חושים מעידים על נקודת הזמן הזו? מה קורה ומבשר על כך? אילו ריחות ומאכלים מאפיינים את כניסת או צאת השבת? אילו שירים או מנגינות נשמעות ברקע?
- ❓ מי עוד נמצא איתנו באותם רגעים? אילו פעולות אישיות או משותפות נעשה? היכן נמצאים/ות?
- ❓ מה אנחנו לובשים/ות או עושים/ות אחרת לקראת 'כניסת' השבת או 'יציאתה'? מה בהתנהגות שלנו מעיד על המעבר?
- ❓ האם מתקיימת שיחה? על מה מדברים/ות? אילו משפטים, שיר או טקסט מאפיינים את הזמן הזה ונאמרים או מושרים בו?

2 כדאי לאפשר הצגה של התוצרים: תיאורי כניסת השבת וסוף השבוע, ותיאורי צאת השבת וסיום סוף השבוע.

3 במליאה, נשאל:

- ❓ אילו דימויים ורעיונות חזרו בתיאורי **כניסת השבת ותחילת סוף השבוע**?
- ❓ אילו דימויים ורעיונות חזרו בתיאורי **צאת השבת וסיום סוף השבוע**?
- ❓ מה ניתן ללמוד מכך על ייחוד השבת וסוף השבוע מול יתר ימי השבוע?
- ❓ בקידוש המסורתי של קבלת השבת אומרים: "וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ". במה מתבטאת קדושתה של השבת? במה עוד היא יכולה להתבטא?

שאלות לדיון

4 נסכם ונסביר: בעברית, כאשר מכנים דבר-מה **כקדוש**, רוצים לומר שהוא **נבדל, נפרד ונשגב** מהיתר. כאשר אנחנו מקדשים ומקדשות את השבת, אנחנו מעניקים/ות לה יחס מיוחד ומועדף, כיחידת זמן נפרדת מיתר ימות השבוע. אנו בוחרים/ות להקדיש לה (ולנו, במסגרתה) תשומת לב מיוחדת. במהלך המערכ ננסה לעמוד על משמעויות הבחירה הזו.

ב. 'טיול שבת' בין ארבע תחנות

- 1 פתיחה: נחלק לתלמידים את מילות השיר 'ירדה השבת' שכתב יהושע רבינוב, מקיבוץ גבת (נספח א).
נספר את הסיפור שמאחורי כתיבת השיר שפורסם בשנת 1944:

רבינוב הוזמן לבקר בקיבוץ גינוסר. לפנות ערב יצא לטייל לכיוון ואדי חמאם שכשמו כן הוא - ואדי היונים - וחזה במאות יונים עפות חזרה לקן. כשחזר מטיולו כבר ירדה השבת ובקיבוץ קבלוה בשירים. הביקור נחרט בזיכרונו וכשחזר לקיבוץ כתב את השיר 'ירדה השבת'.
(מתוך אתר זמרשת)

- 2 נאזין יחד למילות השיר **'ירדה השבת'** ונבקש ליצור את הרגע בו "יורדת" השבת, תוך שימת לב לצבעוניות ולדימויי הטבע העולים מן המילים - כיצד נראה ומרגיש הזמן בו השבת נכנסת ו"יורדת" ומתחיל סוף השבוע?

« דגשים למורה

- אין צורך להתעכב על הבנת כל מילות השיר. נשים את הדגש על האזנה חופשית מתוך ניסיון לחוש את האווירה והתחושות שהשיר מתאר.
- כדאי להכין מבעוד מועד משטחי יצירה, צבעים וחומרי עבודה נגישים. אם מתאפשר, מומלץ לבצע את ההאזנה והיצירה מחוץ לכיתה, במרחב הפתוח.

למידה בחברותא

- 3 נחלק את התלמידים לחברות וננחה לשתף ביצירותיהם/ן, לדון בשאלות המנחות הנמצאות לצד מילות השיר, ולהמשיך בלימוד משותף של הדברים שכתבה ד"ר עירית אמינוף ואת השיר **'שיר עם נקי'** (נספח א).

1 פתיחה: נספר שאנו עומדים/ות לקרוא אגדה חסידית על שני אחים שהחלו לדאוג ביחס לאמיתות הרגשת השבת שלהם. נשאל:

- ❓ כיצד מרגישים את השבת? אילו תחושות יש לכם/ן בגוף ובלב בשבת?
- ❓ איך אפשר לדעת שהרגשה הזו היא אמיתית ולא אשליה?

שאלות

2 נחלק לתלמיד:ת את דפי המקורות (**נספח ב - חלק א**) ונקרא את האגדה החסידית 'רגש השבת'.

3 נשאל:

- ❓ מהו הניסוי שערכו האחים? מה היו תוצאותיו?
- ❓ מה הדאיג את האחים לאחר הניסוי שערכו? כיצד הרגיע אותם הרבי ממזריטש?
- ❓ מה הם "מלבושי השבת" שלכם/ן? מה הם הפריטים, האנשים והחוויות שמהווים את תמצית השבת עבורכם/ן?

שאלות

למידה בחברותא

4 נחלק את התלמיד:ת לחברותות, ננחה לקרוא על ניסוי אחר שנערך ביחס לשבת: 'השבת הנוודת' (**נספח ב - חלק ב**), ולענות על השאלות.

5 הצעה לפעילות מסכמת: נבקש לענות על אחת מהשאלות הבאות באופן יצירתי, דרך איור קומיקס או המחזה (ניתן להפנות חצי מהכיתה לכל אחת):

- ❓ מה רבי אלימלך ורב זושא היו אומרים לחברי וחברות הקיבוץ על הניסוי שערכו?
- ❓ מה חברי וחברות הקיבוץ היו אומרים או אומרות לשני האחים על הניסוי שלהם?

שאלות

חלק א'

- 1 פתיחה: נספר על כינוי משמעותי שהפילוסוף אברהם יהושע השל נתן לשבת: 'ארמון בזמן'. נשאל:
 מה מאפיין ארמון? אילו מאפיינים 'מלכותיים' יש לשבת בעיניכם?
 בעוד שארמון לרוב מייצג מבנה פיזי שקיים במרחב, השבת היא מושג שקשור לזמן. איך הייתם מתארים/ות מקום שנמצא בתוך הזמן? איך הייתם/ות מדמיינים/ות 'ארמון בזמן'?
  - 2 נחלק דף מקורות הכולל את דבריהם של יוסף שכטר ואברהם יהושע השל (**נספח ג**). נקרא יחד את שני המקורות, תוך הנחיה לאתר ולסמן מילים וביטויים המתארים את מהות השבת לדעתם. נשאל:
 למה מתכוון שכטר כשהוא מכנה את השבת 'תריס נגד ניכור'? מהי מהות השבת לדעתו?
 למה מתכוון השל כשהוא מכנה את השבת 'ארמון בזמן'? באיזה מובן השבת היא 'ארמון' לדעתו?
 באיזה מובן האדם הוא "מלך בממלכת הזמן" בשבתות דווקא? כיצד או בזכות מה אתם/ן מרגישים/ות כמלכים או כמלכות בממלכת הזמן בשבת?
  - 3 נספר על אומנות ה'מיקרו-גרפיה', שמשמעותה כתב ('גרפיה') קטן ('מיקרו') – טכניקה באומנות ליצירת ציור / דימוי חזותי המורכב ממילים זעירות, הנפוצה בתרבות היהודית.
  - 4 נחלק דפים חלקים ועפרונות, ונבקש ליצור דימוי גרפי של 'ארמון בזמן' (ניתן ליצור דימוי של מבנה מדומיין או של מילות הביטוי עצמו). מומלץ להיעזר **בקליפ** עם דוגמאות מגוונות ליצירה מיקרוגרפית טרם שלב היצירה.
- דגש למורה:** כדאי להקדיש מחשבה למקום בו ניתן להציג את התוצרים, בתערוכה בכיתה או במרחב ציבורי בבית הספר.

שאלות

שאלות

חלק ב'

למידה בחברותא

- 5 נחלק את התלמידים לחברותא לטובת לימוד המושגים 'קידוש' ו'הבדלה' (**נספח ד**). כל חברותא תלמד על מושג אחד מהשניים.
- 6 במליאה, נשאל (על בסיס השאלות האחרונות בהן דנו בחברותא):
 אילו פעולות הייתם/ן מכניסים/ות לטקס קבלת שבת כך שיעזרו למשתתפים/ות להיכנס לאווירת השבת וסוף השבוע?
 אילו פעולות הייתם/ן מכניסים/ות לטקס הפרידה מהשבת כך שיעזרו למשתתפים/ות להיפרד מאווירת השבת וסוף השבוע, ולהיכנס לשבוע החדש בכוחות מחודשים?
 באיזה אופן טקסי ההבדלה והקידוש יכולים לעזור לנו להפנות את המבט החוצה אל החברה הסובבת אותנו? כיצד הם יכולים לחזק את הקשרים החברתיים ואת הקהילות והחברה שלנו?
- 7 **נסכם**: בין אם נעסוק בייחודה של השבת הנכנסת או היוצאת, המטרה דומה: הדגשת העצירה, הקידוש והייחוד של מרחב מסוים בזמן, לצד תרגול היכולת להתבונן ולהכיר בטוב. זאת, לצד העצמת החשיבות בהפניית המבט פנימה והחוצה לחברה ולסביבה בתוכה אנו חיים, כדי להזקיר את מה שיש ולנכוח בחיינו מתוך תשומת לב ומחשבה על הסובב אותנו. בזמן הקידוש של כניסת השבת, נבחן מה עשינו בשבוע שחלף, ובזמן ה'הבדלה' עם הכניסה לשבוע החדש, נכוון את המחשבות ואת העשייה שלנו למטרות שמקדמות תיקון חברתי וראיית האחר.

שאלות

1

תרגיל פתיחה: נניח שאנחנו קופירייטרים (רעיונאים) במשרד פרסום. נחלק את הכיתה לשני חצאים, כך שיעבדו בקבוצות קטנות לביצוע 'אפיון מוצר'. חצי כיתה תעבוד על אפיון **כוס לקידוש**, וחצי כיתה תאפיין **כוס חד פעמית לקפה לדרך**. היעזרו בהנחיות הבאות:

משימה

- מה השימוש המרכזי במוצר: מי המשתמשים/ות השכיחים/ות? מהי תדירות השימוש? על איזה צורך המוצר צריך לענות?
- אילו מסרים וערכים המוצר אמור לשדר למשתמשים/ות?
- צורה, צבעוניות וחומר: אילו חומרים יתמכו את המסרים והערכים שרציתם להעביר? אילו צבעים תבחרו? מדוע?
- ציירו סקיצה למוצר. ניתן להציע לוגו וסלוגן (סיסמה) שיתמכו במסרים.

2

במליאה, נבקש להציג את תוצרי הקבוצות ונעמוד על ההבדלים בין שני המוצרים. **נסכם ונדגיש:** לטובת עיצוב הכוסות הדגשנו את ההבדלים ביניהם:

- **כוס לקידוש** משמשת באופן טקסי במעמד הקידוש בקבלת השבת, משמשת לברכה על היין ולכן תהיה מעוצבת מחומר יוקרתי ועמיד כמו כסף או זכוכית מעוטרת.
- **כוס קפה חד פעמית לדרך** תהיה מחומר זול כמו קרטון לשימוש חד פעמי וקצר, בתוך שגרה יומיומית.

למידה בחברותא

3

נסביר: נכיר יצירת אומנות של האמן והמעצב הישראלי אריק וייס, המציעה פרשנות מודרנית לכלי המסורתי של כוס הקידוש. נעבוד בחברותות עם כלי שנקרא **מדרש תמונה** - התבוננות סקרנית וביקורתית על תמונה או יצירת אומנות כדי לנסות לתאר את הסיפור שעומד מאחוריה.

נחלק את התלמידים לחברותות וננחה להתבונן בתמונות מהסדרה 'קידוש to-go' של אריק וייס, ולענות על השאלות שבעקבותיהן (**נספח ה**).

4 לסיכום במליאה, **נשאל:**

- מה המסר של האמן להבנתכם? אילו שאלות ומחשבות עלו אצלכם/ן בחברותא ביחס ליצירה?
- מה תרצו לקחת 'לדרך' מהקידוש אל השבת? באיזה אופן ניתן לעשות זאת?
- מה כדאי לקחת 'לדרך' מהשבת אל המשך השבוע? באיזה אופן ניתן לעשות זאת?

שאלות

אריק וייס

אמן רב-תחומי העוסק בהיבטים שונים של הדת והתרבות היהודית דרך מדיות מגוונות: פיסול, צילום, הדפס ועיצוב. וייס מטעין סמלים יהודיים מוכרים (דוגמת כוס הקידוש) במשמעויות חדשות.

ג. סיכום המערך

תחושה של קידוש או קדושה ביחס לזמן של השבת וסוף השבוע יכולה להתבטא בדרכים מגוונות. ניתן לערוך קבלת שבת ולשיר ביחד, ואז לצאת עם חברים/ות להופעה או למסיבה, וגם לנסוע לים או למשחק כדורגל בשבת בבוקר. אפשר לבלות את השבת בטיול או בסניף של התנועה, ואפשר גם לצאת להתכנסות ציבורית או להפגנה, ולקחת איתנו אל השבוע את תחושת האחריות על החברה בה אנו חיים.

ד. מהלכה למעשה - הצעה לפעילות מסכמת

נתכנן יחד טקס שיציין את כניסת או את יציאת השבת. נאפשר לתלמידים להתחלק לקבוצות לפי בחירתם/ן בטקס אותו ירצו לעצב: טקס סיכום שבוע וקבלת פנים לשבת, או הבדלה ומסיבת פרידה מהשבת ומסוף השבוע שעבר, עם מבט לתחילת השבוע החדש.

התייחסו לפרטים ולשאלות הבאות:

- מי השותפים/ות שתזמינו לטקס? באיזה הרכב נכון שיתקיים? היכן נקיים אותו?
- אילו שירים, קטעי קריאה וברכות נרצה שייכללו בטקס?
- אילו תפקידים נדרשים בהכנות לטקס, בטקס עצמו ולאחריו? (אפשרו שותפות רחבה)
- אילו פעולות טקסיות נרצה לכלול (מעגל שיתוף, הדלקת נרות, קידוש על יין, ריקוד משותף)?
- ערכו רשימת ציוד וכיבוד משותפת.

משימה

הציגו במליאה את ההצעות השונות והרכיבו יחד טקס משותף לסיכום השבוע וקבלת פנים לשבת, וטקס הבדלה ומסיבת פרידה לשבת. הוציאו לפועל את הטקס והזמינו מעגלים שונים לציין אותו יחד איתכם/ן (הרכב שכבתי או בית ספרי / הורים ותושבי הסביבה / גני ילדים סמוכים / מרכז ותיקים). ניתן לאגד את ההצעות לכדי מסמך מעוצב שיופץ לקהילת בית הספר.

ערב שבת והדלקת הנר | ד"ר עירית אמינון

בתל-ארזה שכונת ילדותי [בירושלים], הייתה השבת נוחתת על צמרות הברושים באור שונה מאורה בשאר ערבי השבוע. בדרך קבע הייתי ניצבת על הגוזזטרה [מרפסת] הצפופית שלנו ונועצת עיני בפסי האור כשהם דוהים ונעלמים מאחורי גאות הבתים... כאשר נסתלקו הזרהורים [קווי אור נוצצים] האחרונים של הלהבות האדומות מקצה הברושים – ידעתי כי שבת היא.

... גם היום, כששוקעת השמש בערב שבת, אני חוזרת לתל ארזה ורואה בברור את צמרות הברושים באור אדמדם כהה כנרות דולקים... אני זוכרת כי בעת ששרנו בבית הספר: "יְרֵדָה הַשֶּׁפֶת אֶל בְּקַעַת גִּנּוֹסָר וְגִיחֹת עֲתִיק בְּשׂוּלֵיָהּ", תמהתי כיצד לא ידע הכותב כי השבת ירדה על תל-ארזה שכירושלים ולא על שום מקום אחר.

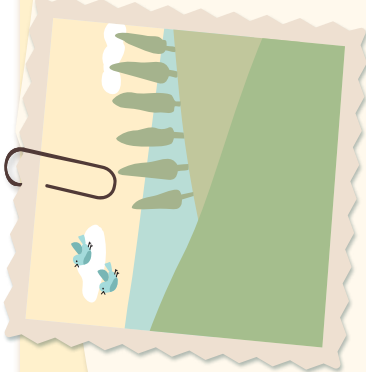
לימים, משהקמתי בית משלי, ידעתי בחושי שאת נרות השבת שלי אדליק רק כאשר תרד השמש וקרניה "ישחילו" את הצמרות הכהות, לא לפני ולא אחרי!

... אני מדליקה נרות שבת, כאשר נוחתות הקרניים האחרונות על הצמרות, כשביתי רחוק נקי ומוכּוּ, כשהשולחן כבר "התלכש" חגיגית לכבוד השבת, וכאשר אני רחוצה, נקיה ומרגישה - שבת. רק אז, אני יכולה להדליק נרות שבת שמשמעות להם.

ד"ר עירית אמינון
סופרת וחוקרת מחשבת
חי"ל וספרות התלמוד
והמדרש. ילידת 1945.

- ? מה מסמן את כניסת השבת ותחילת סוף השבוע עבור אמינון?
- ? כיצד זה קשור לשיר ששמענו?
- ? האם יש לכם/רגעו סימן דומה? מתי אתם/מרגישים/ות "שבת"?

ירדה השבת

מילים: יהושע רבינוב
לחן: דוד זהבי

יְרֵדָה הַשֶּׁפֶת אֶל בְּקַעַת גִּנּוֹסָר,
וְגִיחֹת עֲתִיק בְּשׂוּלֵיָהּ.

וַיַּעֲמֵדוּ מִסְבֵּיב הַרְרִים שׁוֹשְׁבֵיגַיִם
לְשֵׁאת אֲדָרְתָּהּ הַזֹּהֶבֶת.

תַּעֲלִינָה יוֹגִים מִכְּבֶּרֶת הַיָּם,
קִבְּלֵ אֶת רוּחַ הַלֹּהֶבֶת.

נִשְׁקָה הַשֶּׁפֶת לְרֵאשׁוֹ שֶׁל הַפְּרוּשׁ,
לְאִזּוֹב שֶׁפִּסְלַע נִשְׁקָה.

וַיְהִי הַדֶּרֶךְ לְשׂוֹרְבֵיטֵי שֶׁל מַלְכוּת
עַל רָמוֹת דְּמָמָה מְרוֹנָנָה.

מִשָּׁן אִזְ הַתּוֹר בְּקוֹלוֹ הַמְּתוֹק
חֲמֵדַת פְּסוּפֵינִי מַעֲדָנָה.

הַרְטִיטָה שֶׁפֶת הַחֵנֶה הַגָּנוּז
עֵינַי תְּלוֹנוֹת מִכָּל עֵבֶר.

וַתַּצְאֵנָה בְּנוֹת אֶל הָעֵרֶב זָמֹר
זְמִירוֹת בְּעֹרֶגָה מְצַלְצֵלָה.

וְהִיְתָה הַעֲדָנָה בְּבִקְעַת גִּנּוֹסָר
לְנִשְׁמֹת עֲבָרִיּוֹת נֹאֲצָלוֹת.

שׁוֹשְׁבֵיגַיִם - מלווים

אֲדָרְתָּהּ הַזֹּהֶבֶת - מעילה המפואר

הַלֹּהֶבֶת - לוחטת, תמימה

מְרוֹנָנָה - שרה

הַתּוֹר - עוף ממשפחת היונים

חֲמֵדַת פְּסוּפֵינִי מַעֲדָנָה - כמיהות

יקרות ונעימות

בְּחֵנֶה הַגָּנוּז - ביומיה הנסתר

בְּעֹרֶגָה - בתשוקה

עֵבֶר - עונג, רענונת

שיר עם נקי | מילים: אהוד מנור, לחן: מתי כספי

ערב יום שבת,
שעה חמש עד שש,
וכל אחד כמעט
שוב מתחדש.
בכל שבעה ימים
המקלחות שרות,
המים שוב חמים
בצינורות.
שביל באמצע שביל בצד,
חפופים אחד אחד.
איזה נקיון וסדר,
איזה יופי של מצעד.
מים וסבון,
חשמל דופק שעון,
ולא עושים חשבון
עם החשבון.
ערב יום שבת - שישי אחר הצהריים

להאזנה לשיר
'שיר עם נקי'

שמירת השבת וכבודה (המשך מאמר מעמוד קודם)

... עיקר בעייתנו היום היא בהבנת המושג שמירת השבת וכבודה.
הורינו, הבינו יפה את המושג ועוד בהיותנו ילדים... חשנו על בשרנו את מושג השבת. למי מאיתנו לא הייתה חולצה לבנה ויפה לשבת, עם מכנסים או חצאית כחולים כהים, בשונה משאר ימות החול. מאז ימי גן הילדים ועד היום אני שומרת בקנאות על ההבדל נראה לעין בין בגדי חול לבגדי שבת. גם כאשר הלכתי לפעולות בקו "השומר הצעיר" בלילות השבת הירושלמים, הייתה הופעתי והופעת כל חברי שונה.

כאשר שמעתי לראשונה את שירם של מתי כספי ואהוד מנור:
"שביל באמצע שביל בצד / חפופים אחד אחד / איזה נקיון וסדר / איזה יופי של מצעד"

חייכתי באושר, וידעתי שהוא שר עלי ועל בני מחזורי.
וכן, מבלי משים כווננו אותנו הורינו אז, לדברי חכמינו...
"וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנִי... וְכִפַּדְתָּ מַעֲשֵׂוֹת דְרָכֶיךָ, מִמִּצְוֹת הַפֶּאֶךְ וְדָבַר דְבָרֶיךָ" [ישעיה נ"ח, יג]
"וְכִפַּדְתָּנִי" - שְׁלֹא יֵהָא מְלַבְּוֹשֵׁךְ שֶׁל שַׁבָּת פְּמַלְבְּוֹשֵׁךְ שֶׁל חוֹל...
"מַעֲשֵׂוֹת דְרָכֶיךָ" - שְׁלֹא יֵהָא הִילֻכְךָ [ההליכה או ההתנהלות שלך] שֶׁל שַׁבָּת פְּהִילֻכְךָ שֶׁל חוֹל...
"וְדָבַר דְבָרֶיךָ" - שְׁלֹא יֵהָא דְבִרְוֹךְ שֶׁל שַׁבָּת פְּדְבִרְוֹךְ שֶׁל חוֹל...

(תלמוד בבלי, שבת ק"ג ע"ב)

בוודאות, אני יכולה לומר כי גם שירותינו בבית ובתנועה, היו חגיגות יותר... [מנושאי ה]יום יום. נושאי הפעולות בערב שישי [כך קראנו אז לערבי שבתות], תמיד היו שונים, כבדי משקל ורציניים יותר... (מתוך: השבת שלי - עבר והווה, עמק יזרעאל, קיץ התשנ"ט)

- ? במה נבדלה ויוחדה ההליכה לתנועה בשישי-שבת עבור אמינו? מה ניכר כלפי חוץ?
- ? מה ייחד את השיח?
- ? במדרש מהתלמוד הבבלי כתוב שצריך לבדל ולכבד את השבת בלבוש מיוחד, בהתנהלות אחרת ובדיבור שונה. מה מביניהם הכי משמעותי לדעתכם? מדוע?
- ? האם ובמה נבדלים הדיבור או ההתנהלות שלכם/ בשבת לעומת יתר השבוע?

רגש השבת | אגדה חסידית

רבי אלימלך ואחיו רב זושא היו מרגישים שניהם את קדושת השבת בכל שבוע מכניסותה ועד צאתה. באחד הימים, עלה בדעתם לתהות מדוע דוקא כשמגיעה השבת מתעוררת בהם הרגשת קדושה מיוחדת. הם חששו שאולי הרגשתם את קדושת השבת אינה אמיתית, אלא פרי דמיונם. החליטו השניים לבדוק את העניין ולערך סעודת שבת על כל פרטיה עם חבריהם החסידים, ביום חול באמצע השבוע.

אמרו: אם נרגיש את קדושת השבת, נדע שהרגשת השבת שלנו אינה אמיתית כי מקורה בדמיון שלנו, ואם לא נרגיש דבר, נדע שהרגשת השבת שלנו אמיתית וקשורה בשבת עצמה.

כך עשו. ערכו ביום חול סעודת שבת, התלבשו בבגדי שבת, חבשו לראשם את ה'שטריומל' [כובע הפרווה שעוטים חסידים בשבת] ואמרו דברי תורה לפני החסידים שנקבצו סביב שולחנם.

מיד הגיע ונכנס אל ליבם של האחים רגש מיוחד של התרגשות, כאילו היום שבת הוא. התחיל רבי אלימלך לבכות. "זושא" הוא אמר לאחיו, "מה נעשה עכשיו?".

רבי זושא הציע שיקומו למחרת מוקדם בוקר וייסעו לעיירה מְזֵרִיטש [באוקראינה], להתיעץ עם רבם 'המגיד מְזֵרִיטש', שנודע כחכם גדול.

נסעו השניים אל הרב וסיפרו לו את מה שקרה ומכביד על ליבם.

ענה להם המגיד: "אם לבשתם מלבושי שבת וחבשתם את כובעי ה'שטריומל', הרי ברור שהרגשתם את קדושת השבת באמת, וזה לא עניין שבדמיון. בגדי השבת משמרים את הקדושה וההרגשה של שבת עצמה, ולכן אין לכם מה לדאוג כלל."

(עובד על-ידי צוות מכון שיטים)

עונג שבת | אהובה

יש לנו, חברות הקיבוץ, משהו שאין לנושם אחרות - שבת באמצע השבוע. יום ללא חובות. יום שאת יכולה לעשות בו כרצונך, כולו לרשותך. ההרגשה הטובה, מתחילה כבר בערב שלפניו. נעים לדעת שמחר בבוקר, כשהכל יקומו לעבודתם, תוכלי להפוך פנייך לקיר ולהישאר במיטה.

אוהבת לישון עד שעה מאוחרת או לקרוא בשכיבה עד שעת הצהריים... בטויל של בוקר... לאחר מכן תיכנסי לחדר האוכל מקושטת במיטב בגדייך... ואת תרגישי את עצמך נאה באמת בין כל באי חדר האוכל הלבוישים בבגדי עבודה.

ככה יכול היה להיות, לולא... לולא היינו, אנחנו החברות... מתכוננות כבר שבוע מראש לבצע ביום זה כל מיני מפעלים [עבודות] "שאין מגיעים אליהם ביום רגיל".

(מתוך: ילקוט' קבלות שבת' בהוצאת איחוד הקיבוצות והקיבוצים, בעריכת מתתיהו שלם)

השבת אבידה - נמצאה השבת | ט. לביא

[...]

נמצאה השבת והושב לה כבודה ומקומה הוא - שביעית בשבוע. תהא למנוחה, והחול - עבודה. בלא בלבול, כך בסדר קבוע.

אבדה השבת ואיבדה את הַזְדָּה

[היופי והפאר שלה]

בחולין, בין ימות השבוע.

תורנות או גיוס וגם סתם-עבודה

בלא-חשבון ובלו סדר קבוע.

אָגְרָז: שבתות והפקידו ב"בנק"

בהכרח, כהרגל וכקבע,

והרגל שניכנס, הן ממילא מובן

לְאִטּוֹ הוא הופך גם לטבע.

הַזְדָּה - היופי והפאר שלה

(מתוך הפרסום 'לשבת', ועדת החגים הבינקיבוצית, תשל"ג, בעריכת אריה בן-גוריון)

שבת נודדת | ניסוי חברתי-תרבותי בקיבוץ

בחלק מהקיבוצים הוותיקים, אשר התנהלו כיחידה כלכלית משותפת, נתקלו בבעיה עם יישום יום שבתו כולל ומשותף לכולם. אם כולם/ן 'שובתיים' - מי יחלוב את הפרות? מי יהיה תורן בחדר האוכל כדי לבשל ולהגיש? לאור זאת, ולאור העובדה שבחלק מהקיבוצים גם כך לא התקיימה שגרת שבת מוגדרת, החליטו לערוך ניסוי בעריכת 'שבת נודדת'. כל אחד ואחת מחברי הקיבוץ קיבלו יום 'שבת', שבתו [יום חופשי] מסידור העבודה ומשימות המשק השוטפות, כל פעם ביום. אחר בשבוע. כך, לא היה יום אחד בו כולם וכולן שבתו ונחו יחדיו. רעיון זה יכול להיות מוכר לנו מהאופן בו מתנהלים/ות עובדים/ות עם ימי החופשה להם הם/ן זכאים/ות.

האם לדעתכם/ן הניסוי 'הצליח'? קראו את המקורות משמאל ונענו על השאלות הבאות.

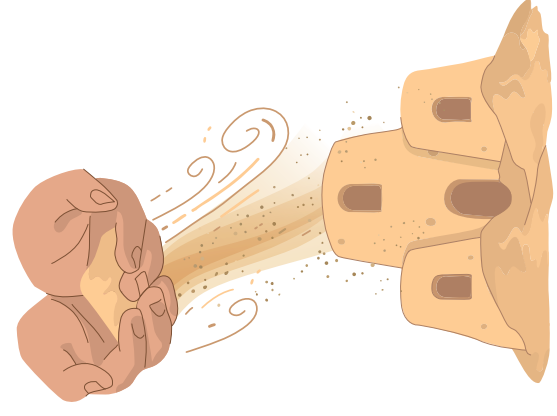
- מהם היתרונות ומהם החסרונות של 'שבת נודדת' לפי אהובה?
- ט. לביא פרסם את שירו במדור 'סאטירה' [טכניקה ספרותית המשמשת להעברת ביקורת על המציאות באמצעות הומור והפרזה] בעלון הקיבוץ שלו. לפי הבנתכם/ן, מה דעתו ביחס לרעיון 'השבת הנודדת'? האם הוא יכתיר את הניסוי כהצלחה?
- למה מתכוון לביא כשהוא אומר ש"הרגל שניכנס" הופך בסופו של דבר "גם לטבע"?
- האם 'שבת נודדת' היא רעיון מוצלח לדעתכם/ן? האם הייתם/ן מבקשים/ות אותו לעצמכם/ן? מדוע?
- כיצד יכולה 'השבת הנודדת' להשפיע על החברה, התרבות והקהילה? במה היא הייתה משנה, לטובה או לרעה, את היחסים שלכם/ן עם החברים/ות, עם בני ובנות משפחה רחוקים, או עם השכנים/ות והקהילה שלכם/ן?

יוסף שכטר
רב, פילוסוף, תיאולוג ואיש חינוך יהודי-ישראלי שחי במאה ה-20. עסק בחינוך, בהכשרת מורים ובמקומה של המחשבה הדתית והרוחנית בעולם המודרני.

אברהם יהושע השל
רב ופילוסוף יהודי-אמריקאי שחי במאה ה-20. עסק במרכזיות המוסר וערכי הצדק ביהדות, ביחסים שבין אדם לאל ובשיח בין דתי.

תריס נגד ניכור | יוסף שכטר

"זביוס הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַת וַיִּפָּסֵשׁ" (שמות ל"א, ז')

... אחת הבעיות המרכזיות המעסיקות כיום את אנשי הרוח היא בעיית ההתנתקות [מלשון גִּפּוּר, זְרוּת], כלומר, התופעה, שעבודתו ועיסוקו של האדם, בן התרבות המודרנית, הופכים אותו לנוכרי [זר] לעצמו, נוכרי לפנימיותו ולסביבתו הקרובה; המשפחתית.

עיקרון ההנְפָשׁוּת, במובן שהוא חזרת האדם לנפשו, נעשה כאן לעיקרון בעל חשיבות רבה לגבי האדם בן-זמננו. לכן יום השבת הוא יום של קירוב והתכנסות.

הוא נועד לחזק את נשמת האדם, להחזירו אל רבדי נפשו הפנימיים ולכל הקרוב אליו מבחינה פנימית.

(מתוך: ספר השבת, הוצאת ידיעות ספרים והסוכנות היהודית, עמ' 201)

השבת כארמון בזמן | אברהם יהושע השל

על האדם המבקש לחשוף את קדושת היום [השבת] מוטלת המשימה לנטוש את הניכור הקיים במסחור הבטוה של החיים, ואת היותו לכוד בעול העמל והגיעה. עליו לצעוד הרחק מהקלות הצורמים שבשאר הימים, ממתחים ומתאוות הרכשה.

[...] השבת אינה קיימת למען ימי החולין, ימי החולין קיימים למען השבת... היא פסגת החיים... בשבת האדם אינו נוהג כמנהגו בימי החול. דרכי מחשבתו משתנות, ועליו להימנע מהרהורי מסחר ומלאכה.

[...] היום השביעי הוא מעין יום של שבת נשק במלחמתו האכזרית של האדם למען קיומו.

יום של הפוגה... יום של שלום בין אדם לחברו ובין אדם לטבע. שלום בתוך האדם. ביום זה נחשב העיסוק בכסף לחילול הקודש. ביום זה אדם מכריז על אי-תלותו באותו דבר שנעשה האליל הראשי בעולמנו... זה הוא יום שבו אדם מוכתר כמלך בממלכת הזמן.

[...] באוקיינוס הסוער של זמן ועמל יש איים של דממה... אי כזה הוא היום השביעי. השבת הוא יום של התבדלות מן הדברים הגשמיים... היום השביעי הוא בבחינת ארמון שאנו בונים בזמן. קירותיו עשויים מנשמה, משמחה וממידת ההתאפקות.

(מתוך: השבת - משמעותה לאדם בימינו, תרגם מאנגלית: אלכסנדר אבן-חן, הוצאת ידיעות אחרונות - ספרי חמד, 2003, עמ' 33-38)

3 נברך על השבת | קיבוץ מעיין צבי

נברך על השבת, כי דומה היא לפסגת הר במישור רחב ידיים. היא חזונית בעבודה הנה מישור החיים ואילו השבת היא הפסגה בה מתרונן העובד אחרי ששת ימי העמל.
"לכה דודי לקראת כלה,
פני שבת נקבלה".
שבת שלום ומבורך.
(מתוך 'מעין הברכות', מכון שיטים)

למה מחזמה השבת לפי הברכה? מדוע?

בתוך הברכה משולב משפט מתוך פיוט מוכר. מהו?
מה מוסיף פיוט מסורתי לברכה מודרנית לקבלת השבת?

4 ברוך בואך שבת | קיבוץ משמרות

ברוך בואך, שבת, בואך ברוך,
הביאי נא עמך את המרגוע, את השלווה,
שלאחר שבוע רב פנים של המולת עמל,
את החלל, שבתוכו אפשר לרקום
אינסוף של חלומות, ביחד ולבד,
את שעת המחילות שבה נוכל
לשמוע את פעימות לבו של הזולת.
שבת, ברוך בואך,
ברוך בואך, ברוך נרך.
(מתוך 'מעין הברכות', מכון שיטים)

מה היחס בין העבודה והעמל של ימי השבוע לבין השבת?

כיצד ניתן "לשמוע את פעימות לבו של הזולת"?

1 קידוש ליל שבת (נוסח ספרד)

יום השלישי, ויכלו השמים והארץ וכל צבאם:
ויכל אלהים ביום השלישי, מלאכתו אשר עשה.
וישבת ביום השביעי, מפל מלאכתו אשר עשה:
ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו.
כי בו שבת מפל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות:
(בראשית ב', א-ג)

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:
ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו ורצה בנו, ושבת קדשו באהבה וברצון
התחילנו, וזרנו למעשה בראשית, תחלה למקדאי
קדש, זכר ליציאת מצרים. ושבת קדשך באהבה
ויברצון התחלתנו:
ברוך אתה ה', מקדש השבת:

על מה מקדשים ואת מה מייחדים לפי הברכה?

קידוש נוסח ספרד נפתח בפסוקים המתארים את בריאת העולם מספר בראשית. מה יכולה להיות המשמעות של בחירה זו לדעתכם?

2 ככה כמו שאני הולך | אמיר גלבע

ככה כמו שאני הולך אני רוצה לקבל פני שבת המלכה.
לגופי בגדים של יום יום וגופי, אם בקלל, איננו חזק
בקלל וגם הנפש לא...

כיצד גלבע מקבל את פני השבת? מה מיוחד בכך?

קידוש

לפניכם/ן ברכות, שירים וקטעים קצרים בנושא **קידוש**, המציין את כניסת השבת.

לפני הקריאה
נסו להגדיר מהו קידוש בעבורכם/ן. מה אמור להתרחש ברגע המעבר בין ימות השבוע, העבודה והשגרה, לבין השבת וזמן סוף השבוע, כדי שתוכלו להרגיש את הייחודיות שבשבת?

לאחר הקריאה
● בחרו מקור אחד או שניים והסבירו במה הוא תורם להבנת המשמעות של קידוש הזמן והמרחב של השבת.

● איזו ברכה, שיר או קטע הייתם/ן מאמצים/ות לטקס כניסת השבת שלכם/ן? מדוע?
● אילו פעולות הייתם/ן מכניסים/ות לטקס קבלת שבת, כך שיעזרו להיכנס לאווירת השבת וסוף השבוע?

קידוש

8 ברכת החלה | קיבוץ מזרע

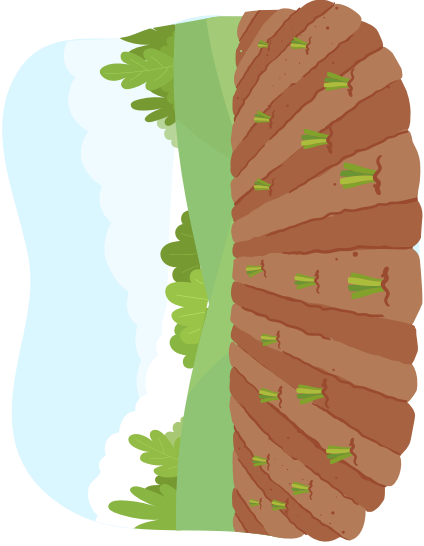
גברך על הלחם
מתנת אדם ואדמה.
מי יתנו ונמצא בלשפך
ונשמח בברכים הפשוטים:
פתי, פתית וברכהבת הלב.

מדוע נדרשת תזכורת לשמור

"בברכים הפשוטים?"

כיצד יכולה השבת לעזור בכך?

7 אהבת עולם | משה יצחקי

תברכי השבת המביאה אהבת עולם
לכל הנברא החי והמת.
ברכינו פלה לכל תסויר פני האהבה
מלפנינו וגופנו, ברכינו לכל תחסר זו
לכני ביתנו ובהקלהתנו.
בואי שבת המלכה להשפין שלום ואהבת עולם
בין איש לאשה, בין דוד וכלה, ונפרש לבלם
ספת שלום, חמלה, אדק ואהבה,
לעוף ליד ולנחש, למפר ולזר.
...

איילו מאפיינים ורכיבים בשבת מאפשרים

עיסוק ב"להשכין שלום?"

מה הקשר בין "שלום, חמלה, אדק

ואהבה" לבין הדאגה הרחבה לכל חלקי

החברה?

6 ערב שבת | נתן יונתן

תקם אחרון וחשך בגוה,
היום אמר את סוף המנגינה.
ערב תרישי חתם את התמונה,
בין אור לחשך נחה השכונה.
דיגי אסף חכה אחרונה,
הנה כבר יום שלי פנה.
שומי העיר, פנפי היונה
לכשו פתנת לבנה.
השולחו מוכן ונאספו פלם,
נרות דולקים עם יזו וחלה
יום עמל פלה, ומה שלא נשלם
אולי נתחיל מחר מהתחלה.

איילו ביטויים מהשיר מעידים על

כך שגם הטבע שותף לכניסת

השבת?

5 בקשה | אריאנה הרן

היה טוב אלינו
ותו לנו הרבה הרבה זמן
זמן לראות את כל אחד לחוד
ואולי אף לאהבו,
זמן להביט בתקרה
ולחשב על מה חושבים המלאכים,
זמן לברכים זפים
שפגללים פדאי לחיות,
זמן להגלים הרבה
שפתהם תצא חכמה,
זמן להביט בעינים
ולקמד בעל-פה את צבען
והרבה הרבה זמן
לחשב על כל אלה יחד.

איזו מילה חוזרת בשיר? מדוע?

מה יכולה לזמן השבת לפי

השיר?

הבדלה

לפניכם/ ברכות, שירים וקטעים קצרים בנושא **הבדלה**, המציינת את צאת השבת.

לפני הקריאה

נסו להגדיר מה זו הבדלה בעבורכם/ו. מה אמור להתרחש ברגע המעבר המציין את סיום השבת וסוף השבוע לבין החזרה לימות השבוע, לעבודה ולשגרה, כדי שתוכלו להרגיש מלאים באנרגיה ובמשמעות?
לאחר הקריאה

- בחרו מקור אחד או שניים והסבירו במה הוא תורם להבנת המשמעות של הבדלת הזמן והמרחב של השבת.
- איזו ברכה, שיר או קטע הייתם/ מאמצים/ו לטקס הפרידה מסוף השבוע וצאת השבת שלכם/ו? מדוע?
- אילו פעולות הייתם/ מכניסים/ו לטקס הפרידה מהשבוע כן שיעזרו להיפרד מאווירת השבת וסוף השבוע, ולהיכנס לשבוע החדש בנחת מחדשים?

1 מתוך נוסח ההבדלה

בְּרֹחַ אֶתְהָּ ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרִי הַגֶּזֶן.

ולוקח הבשמים בימינו ומברך:

בְּרֹחַ אֶתְהָּ ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מִיְנֵי בְשָׂמִים.

ומברך על הנר:

בְּרֹחַ אֶתְהָּ ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ.

בְּרֹחַ אֶתְהָּ ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם. הַמְבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל,

בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׂבִיעִי לְשֵׁשֶׁת

יְמֵי הַפְּעֻשָׁה: בְּרֹחַ אֶתְהָּ ה', הַמְבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל.

- ❓ מה משותף לברכות שנאמרות בזמן ההבדלה?
- ❓ אילו סוגי 'הבדלות' נזכרות בברכה?
- ❓ מה הייתם/ מבקשים/ו להבדיל במעבר שלכם/ו מסוף השבוע לתור ימי השגרה?

2 שבת המלכה (היוצאת) | חיים נחמן ביאליק

הַתְּמָה מְרֵאשׁ הָאֵלִינוּת נִסְתַּלְקָה -

בְּאוֹ וְנִלְוָה אֶת-שֵׁבֶת הַמְלֻכָּה.

אַתְּךָ לְשֵׁלֹם, הַקְּדוּשָׁה, הַזִּכָּה -

דְּעִי, שְׁשֵׁת יָמִים אֶל שׁוֹבֵבךָ נִתְפָּה...!

כִּן לְשֵׁבֶת הַבְּאֵה!

כִּן לְשֵׁבֶת הַבְּאֵה!

אַתְּכֶם לְשֵׁלֹם, מְלֻאכֵי הַשְּׁלֹם!

- ❓ מה מסמן את צאת השבת לפי השיר?
- ❓ איזה רגש מתעורר בפרידה ממנה?

3 לשם מה נבראה שבת? לשם ההבדלה |

חמי שקולניקי, שדמות

לשם מה נבראה השבת? - לשם ההבדלה.

[הכוונה היא] שכל הפְּרֻאִים תנועתם מושלת [שולטת] בהם. שמש קובע בוקר ולילה ואינו עוצר. אדמה אינה נחה,

צומח אינו פוסק גידולו וחיי אינו שובת. עולם בתנועה ואין

עצירה אלא לצורכי מיתה וחי [פְּלִיגָה, הפסקה], וכבר

ראינו שְׂמִים שאין בהם תנועה אינם מים חיים עוד.

רק אדם מושל בתנועה, ובהתקדש שבת הוא בורא לו

הבדלה. המאבק אינו קל. לתנועה כוחות הרבה. אולם

בגופו וברוחו האדם עוצר, אוצר [צובר ושומר] ויוצר לו

שליטה בעולמו. אותו אדם סופו שהוא בן חורין, נבדל

מהבריאה, ועודנו חי.

- ❓ מה מהות השבת לפי שקולניקי?
- ❓ באיזה אופן אדם יכול ליצור "שליטה בעולמו" באמצעות ההתייחסות ליום השבת?

הבדלה

 דמותו של אליהו הנביא

נקשרת לסעודת 'מלווה מלכה' שהיא מעין "ארוחת פרידה" מהשבת [המכונה 'מלכה!']. במסורת, אליהו נתפס כמבשר הגאולה. פיוטים רבים קושרים את שמו לאותה סעודה ולטקס ההבדלה.

דמותה של מרים הנביאה
נכנסה לפיוטים ולמסורות מתחדשות, כמנהיגה רוחנית מקבילה, מתוך מחשבה פמיניסטית שהתפתחה בקרב יהדות ארה"ב.

7 אליהו הנביא

אֶלְיָהוּ הַנָּבִיא, אֶלְיָהוּ הַתִּשְׁבִּי, אֶלְיָהוּ הַגִּלְעָדִי, בְּמַהְרָה יָבֵא אֵלֵינוּ עִם מְשִׁיחַ בְּנוֹ דָוִד, פְּתוּב: הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ לְכֶם אֶת אֶלְיָה הַנָּבִיא לְפָנָי בַּאֲיוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַגִּדּוֹר.

מִרְיָם הַנָּבִיאָה | הרבה לילה גל ברנר

מִרְיָם הַנָּבִיאָה, עַל וְזַמְרָה בְּיָדָהּ מִרְיָם, תִּרְקַד אֲתֵנוּ לְהַגְדִּיל זְמַרְת עוֹלָם. מִרְיָם, תִּרְקַד אֲתֵנוּ לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם. בְּמַהְרָה בְּזַמְיָנוּ הִיא תִבְיָאנוּ אֵל מִי הַיְשׁוּעָה, אֵל מִי הַיְשׁוּעָה.

? מה מקומם של אליהו הנביא ומרים הנביאה

? בטקס ההבדלה?

? משמעות הגאולה היא שחרור והצלה. באיזה מובן ערך זה יכול להתבטא באחריות ובמחויבות שלנו מול עצמנו ומול החברה בה אנו חיים?

6 הרגעים האלה | רוחמה וייס

פְּשָׁאֵנִי מִפְּנֵה אֶת הַשִּׁבְת מִהִבִּית וְהִעָרַב מִעֲרֵה טְפוֹת עֲצָב אֵל הַלֵּב אֲנִי מִתְפַּלֵּלֵת אֵל הַלֵּלִיחַ שֶׁיָּבִיא וְרִדִים אֶת הַבֵּינ לְבִין וּבְהִרְףֵי יָקִיצָה יִתְמַלֵּא הַלֵּב חֵלִין. (מתוך: שאשה אינה אלוהים, עמ' 44)

? סמנו בשיר ביטויים שמסמנים זמן

? ביניים ומעבר.

? כיצד תשומת הלב למעברים יכולה

להיות משמעותית לקיום טקס

הבדלה וסיכום שבוע?

4 הבדלה | אמיר גלבוש

שְׁעָרָה זוֹ שְׁנַת־כַּפְנֹסָה לְנִרְתִּיקָה חַמָּה – שׁוּב אֲנִי רוֹצֵה לְרֹאוֹת בְּנִתְחִימָה. שְׁהִבְטִחְתִּי לַעֲצָמִי כִּה מְעִט, שֶׁלֹּא קִבְּמִתִּי לַעֲצָמִי כִּה הַרְבֵּה. ...

? כיצד בחינת ההבטחות ומידת קיומן

רלוונטי לטקס הבדלה וסיכום שבוע?

5 בקשות לקראת שבוע חדש | מתוך תפילת רבי אלימלך מליז'נסק

תְּשַׁמְרֵנוּ מִן הַפְּנִיּוֹת וְהַגָּאוֹת וּמִן הַכַּעַס וְהַקְּדִינּוֹת וְהַקְּלִיּוֹת וְשֹׂאֵר מִדּוֹת רָעוֹת... וְתַצְלֵנוּ מִקְּנָאֹת אִישׁ מִרְעֵהוּ, וְלֹא יַעֲלֶה קְנָאֹת אֲדָם עַל לִבֵּנוּ וְלֹא קְנָאֹתֵנוּ עַל אֲחֵרֵינוּ אֲדִיבְרָהּ, כִּי בְּלִבֵּנוּ שְׂוֹרָאָה כִּל אֶחָד מַעֲלֵת הַבְּרִיּוֹת וְלֹא חֲסִרוֹנָם, וְשֶׁנֶּדְבַר כִּל אֶחָד אֶת תְּבִירוֹ בְּיָדוֹ וְהִשָּׂר וְהִרְצִי לְפָנָיו, וְאֵל יַעֲלֶה שׁוּם שְׂוֹאָה מֵאֶחָד עַל תְּבִירוֹ חֲלִילָה.

? מדוע הבקשות שבתפילה רלוונטיות לקראת שבוע חדש דווקא?

'קידוש go to' באיכות
האמן אריק וייס (היצירה
מוצגת בתצוגת הקבע
במוזיאון 'אנו – מוזיאון
העם היהודי' בתל אביב)

ולדג זולאג ?

- ? מה מעורר עניין ומפתיע ביצירה (התייחסו לאופן העיצוב ובחירת החומרים)?
- ? מתי או את מי כוס קידוש כזו תוכל לשמש? מהו המסר של האמן להבנתכם/ן?
- ? מה תיקחו איתכם/ן כדי שתהיה לכם/ן 'ישבת' לאן שתלכו?